

Taalachterstand of TOS: een ingewikkeld vraagstuk

Janneke de Waal-Bogers
Via Logica

1

Wat komt er aan bod

- Meertalige taalverwerving
- TOS
- Overeenkomsten en verschillen

2

1

Waar hebben we het over

Taalachterstand
Blootstellingsachterstand
Taalproblemen die voortkomen uit andere problematiek
Taalontwikkelingsstoornis (TOS)

3

Prevalentie TOS

Hoe vaak komt een TOS voor?

- A. 1-2%
- B. 3-5%
- C. 5-7%

Prevalentie ADHD: 1-2,5%

Prevalentie Autisme: 1-4%

4

Hoe groeien kinderen meertalig op

Simultaan meertalig

- Permanent taalaanbod van verschillende talen in het primaire opvoedingsmilieu
- Het verloop van simultane tweetaligheid is vergelijkbaar met de ontwikkeling van één taal.
- Dominante taal ontwikkelt het snelste, grotere input

Sequentieel meertalig

- Eén taal (T1) vanaf de geboorte, een ándere taal (T2) op een later moment in het leven van het kind.
- Het tweede taal leren bouwt bij successieve tweetaligheid door op de fundamenteën van de eerste taal.

5

Overeenkomsten en verschillen

Overeenkomsten met eentalige kinderen

- Het tempo van de ontwikkeling is sterk persoonsgebonden
- De taal wordt eerder begrepen dan gesproken
- Kinderen leren het meest van een samenhangend en aangepast taalaanbod

Verschillen met eentalige kinderen

- Meertalige kinderen leren relatief sneller Nederlands
- Het tempo van de ontwikkeling verschilt bij meertalige kinderen nog sterker per persoon dan bij eentalige kinderen

6

Hoe verloopt de verwerving T2

- Het kind gebruikt de thuistaal in een omgeving waar alleen de tweede taal wordt gebruikt.
- Het kind gaat door een periode waarin het zwijgt terwijl de receptieve kennis van de tweede taal groeit.
- Het kind gebruikte telegramstijl en standaarduitingen.
- Het kind begint de tweede taal actief te gebruiken en de zinnen worden steeds complexer.

7

Factoren die invloed hebben op het tempo van de verwerking van T2

VRAAG: welke factoren zorgen hebben invloed op de snelheid van dit proces?

8

Factoren die invloed hebben op het tempo van de verwerking van T2

- Sociaal emotionele context
- psychosociale factoren
- politiek
- economische factoren
- leeftijd
- persoonsgebonden kenmerken
- intelligentie
- cognitieve verschillen
- sociale interactievaardigheden
- sociaal economische status van de betrokken talen

Zeer bepalende factoren:

- motivatie
- (positieve) attitude
- tijd

Grote negatieve invloed:

- **(Dis)continuïteit van het onderwijs**
- **(on)veiligheid bij het opgroeien**
- **Kwaliteit van het genoten onderwijs**

9

Snelheid

- Kinderen hebben tijd nodig om een tweede taal te verwerven. Denk hierbij eerder in jaren dan in maanden.
- Vele factoren spelen een rol.
- Bij een groot deel van de tweedetaalverwervers is de passieve Nederlandse woordenschat na ruim drie jaar basisonderwijs behoorlijk op peil.
- Er is ook een groep kinderen die problemen houden met woordenschat (en morfologie en syntaxis).

10

Kennis over TOS

Hoe schat u uw kennis over TOS in?

- A. Ik heb er wel eens van gehoord
- B. Ik heb globale kennis
- C. Ik heb me er eens goed in verdiept

11

TOS

Een beperking in taalbegrip, taalproductie of beiden waarbij de taalproblemen niet verklaard kunnen worden door andere problematiek (gehoorproblemen, meertaligheid, aantoonbaar neurologisch letsel, ernstige fysieke, emotionele of psychische problemen, een verstandelijke beperking of afwijkende omgevingsinvloeden).

Aspecten diagnose:

- een achterstand in de taalverwerving
- geen aanwijsbare oorzaak
- hardnekkigheids criterium, geen spontaan herstel

Prevalentie: ca 5-7%

Ernst = genetische aanleg x omgevingsfactoren

12

Uitingsvormen van TOS

Expressieve TOS

- Relatief goed taalbegrip
- Problemen m.b.t. taalproductie

Expressief-receptieve TOS

- Problemen m.b.t. taalbegrip én taalproductie
- Hardnekkiger dan Expressieve TOS
- Therapie heeft minder effect

13

Het ingewikkelde vraagstuk....

Is er sprake van een wat trage verwerving van NT2,
of misschien van een TOS?

VRAAG: Waar kijk jij naar?

14

TOS en meertaligheid

- Kinderen met TOS zijn in staat om meerdere talen te leren.
- Het is niet te voorspellen welke kinderen dit succesvol doen en hoe succesvol dit zal zijn.
- De snelheid van de taalverwerving loopt zeer uiteen, dit is geen reden tot zorg.
- De snelheid hangt af van de structurele kenmerken van de betrokken talen.
- De beheersing van elke taal gaat in een eigen tempo.
- Belangrijke factoren hierbij: kwaliteit en kwantiteit van de blootstelling aan de verschillende talen.

15

Taalfouten

Fonologie:

- T2: uitspraakfouten door T1 interferentie
 - <https://meertaligheidentaalstoornissenvu.weebly.com/>
- Vaak bij TOS: uitspraakfouten door fonologische zwakte

Morfologie

- T2: overregularisatiefouten
- Vaak bij TOS: weglaten van suffixen

Syntaxis

- T2: problemen met woordvolgorde gerelateerd aan T1
- Vaak bij TOS: kortere zinnen, zinsdelen weglaten, problemen met woordvolgorde

16

Hardnekkigheid - leerbaarheid

- Hardnekkigheid is een kenmerk van een *stoornis*
- Leerbaarheid bij tweedetaalverwerving: vergroot de input, dan vergroot de uitput
- Differentiatie TOS – geen TOS: op basis van de leerbaarheid
- Dynamische diagnostiek

17

Dynamische diagnostiek

Doel: inzicht krijgen in

- het leerpotentieel van het kind
- de wijze waarop het kind een taak benadert
- welke hulp het kind ondersteunt bij het uitvoeren van een taal

Antwoord krijgen op vragen zoals:

- Wat kan een kind zonder hulp?
- Wat kan een kind met hulp?
- Welke hulp/interventie is het meest effectief?

18

Conclusie

- Tempo van de taalverwerving loopt sterk uiteen is afhankelijk van veel factoren. Kinderen zijn daarom moeilijk met elkaar te vergelijken. Denk eerder in jaren dan in maanden.
- Denk niet te snel aan TOS
- Kijk naar de kwantiteit en kwaliteit van de input versus de output
- Kijk naar de leerbaarheid
 - Hardnekkigheid
 - Wat heeft dit kind nodig om verder te komen in zijn ontwikkeling?"

19

“Vertrouw op de kinderen.
Ze hebben altijd iets te zeggen.
En het gaat erom
hoe jij daarmee omgaat.”

(Alain Chapman)

Janneke de Waal-Bogers
Email janneke@via-logica.nl
Twitter [JdW-B](https://twitter.com/JdW-B)
www.via-logica.nl

20

10